

Пако

Вече осем години съм горд ядо на чудесен внук. Въпреки шайсетте години, които лежат между нас, ние двамата сме много близки. Усещаме се по някакъв особен начин – инстинктивно, също като близнаците. Споделяме дори едно и също име. Днес се обръщат към мене с „абуело“ (ядо), но когато бях малък, винаги ме наричаха Антонио – maka, както днес наричам моя внук. Но не само заради името Антонио ми напомня за мен самия.

До вчера това, че съм ядо, беше спокойна проста радост – с всички удоволствия на бащинството и със съвсем малко от грижите му. Но вчера следобед Антонио ми зададе един въпрос, на който трябваше да отговоря точно, честно и без заобикалки.

Причината за въпроса беше съвсем незначителна. Случи се по време на сиестата*. Антонио беше отегчен, чудеше се какво да прави,

* сиеста – следобедна почерпка, характерна за Испания, където климатът е твърде горещ

сновеше насам-натам из стаята и разхвърляше, както правят всички деца. И тогава, без да иска, случайно ритна една monkа и тя излезе през прозореца.

Когато майка му изхвърча вбесена в градината, Антонио стоеше с фланелката на „Барса“ до monkата и изглеждаше самото въплъщение на вината.

Не беше избягал, той не е такъв.

Наблизо нямаше никоого другого освен мен и комарака. Двамата бяхме потънали в следобедна дрямка под мимозовото дърво в дъното на градината, доста далече от мястото на престъплението. На Антонио лошо му се пишеше. Беше нарушител, щеше да е обвиняем и аз не можех да му помогна по никакъв начин.

– Антонио, колко пъти трябва да ти повтарям! – викна майка му.

Виждах как брадичката му трепери и усещах как вътре в него се надига порой от сълзи. Разбрах какво ще каже още преди да го е изрекъл.

– Не съм го направил. Не бях аз. Честно! – Антонио изрече тези думи с такава непоколебима убеденост, с толкова гръзко неподчинение и незачитане!

Когато майка му попита кой тогава е виновникът, той сви предизвикателно рамене,

тръсна глава и отказва да говори. Това беше достатъчно, за да я докара до пропадък от гняв. Той бил „лекомислена, нехайна и безочлива малка жаба и трябвало да се засрами от себе си!“.

Антонио беше изпратен за наказание да стои в стаята си. Известно време го чухах как плаче и тихо скимти в своето нещастие и срам. Кончеех да уга при него и да го утеша, но трябваше да изчакам майка му да излезе (ядовците трябва да са много внимателни с тези неща). Едва тогава тръгнах към къщата и се качих в стаята му. Почуках и отворих вратата.

Антонио седеше на леглото. Брадичката му продължаваше да трепери, но спря, като видя, че съм аз.

– Здравей, стари ми приятел! – казах аз и седнах на леглото до него.

Никой от нас не знаеше какво да каже, затова не казвахме нищо. Двамата обичахме да си седим и да си мълчим заедно. Поседяхме мълчаливо, след това един въпрос наруши тишината.

– Абуело, когато беше малък, вършил ли си лоши неща? Ама наистина лоши? Лъгал ли си някога?

– Много пъти – кимнах с глава аз. Това, раз-

бира се, беше вярно, и трябваше да спра
гомук. Вместо това, търсейки начин да покажа, че съм съпричастен, и за да го накарам да се почувства по-добре, аз продължих. – Казвам ти, Антонио, бях много по-добър от теб в правенето на лоши неща. А що се отнася до лъгането, в лъжите също ме биваше много.

Той ме погледна с широко отворени очи.

– Честно ли?

– Честно! – отвърнах аз. – Искаш да те лъжа ли, Антонио?

Той се усмихна, като чу този въпрос, и изт-

ри сълзите от бузите си. Разбрах, че съм казал точно каквото трябва.

– Ще слезеш ли сега с мен да съберем стъклата? – продължих аз. – И когато майка ти се върне, може да се помириш с нея, нали?

Той обаче не ме слушаше.

– Абуело – попита ме, – кое е най-лошото нещо, което си направил, когато си бил малък?

Не мислех, че ще стигне толкова надълбоко. Беше засегнал болното ми място. Бях вършил планини от лоши неща, но той ме беше попитал за най-лошото. И аз веднага можех да кажа кое е то. Не бях разказвал за това на никого близо седемдесет години. Не и цялата история. Изглежда, най-после беше дошло времето да я разкажа. Изглеждаше също, че ако някой има право да я знае, то това е мойт внук. Усещах, че това е негово право, нещо като негово наследство. Знаех също, че той очаква да чуе от мен истината. Затова му я разказах. Цялата истина.

– Ако ти кажа нещо, Антонио – започнах аз, – то трябва да остане наша тайна. Никой друг не трябва да я знае, докато ти самият не станеш баща. Тогава може да я кажеш на твоите деца. Само на тях. В края на краищата това е нашата история. Искам да кажа –

твоята. А също и тяхната. А дотогава – никому нито дума. Обещаваш ли?

– Обещавам! – отвърна той и знаех, че щеше да изпълни обещанието си.

Виждах в очите му немърпението да продължа. И аз започнах.

– Невинаги съм живял в града, в Малага. Ти вече знаеш това, нали? Казвал съм ти по-рано, че съм роден в една ферма и израснах на село, обграден от различни животни.

През изминалите години му бях разказвал разни истории за детството си на село в Андалусия. Той много обичаше да слуша разкази за животни. Но този път му бях обещал нещо по-вълнуващо и виждах, че изгаря от любопитство.

– Това не е просто една от моите истории за животни, Антонио. На пръв миглед може и така да изглежда, но е нещо много повече. Това е най-важната ми история, защото тя промени живота ми завинаги. Но нека започна отначало.

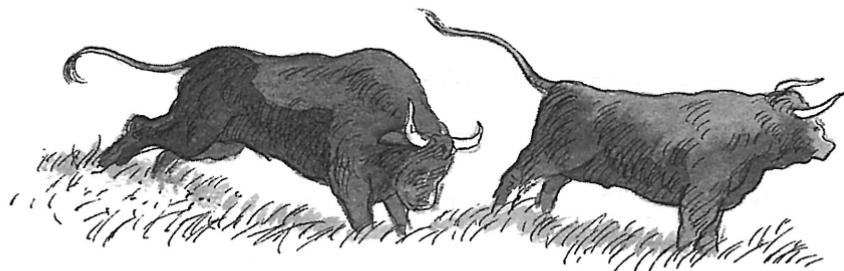

Роден съм на 1 май 1930 година в малка ферма съвсем близо до село Саусега. Сестра ми Мария беше десет години по-голяма от мен. Двамата с нея живеехме с мама и с тате. Имахме, разбира се, много чичовци и лели и много братовчеди. Цялото село беше като едно голямо семейство. Но това може и да го пропуснем. Историята започна с едно раждане близо пет години след моето.

Фермата не беше на тате. В онези времена почти никой не притежаваше земята, на която живееше. Ние само обработвахме тази земя. Животът беше труден, но тогава аз не знаех и не разбирах това. За мен фермата беше вълшебното място на моето семейство. Навсякъде наоколо имаше гори от корков дъб. Ние събирахме корковата кора – на всеки девет години я белехме от стволовете на дърветата. После от тая кора правеха кор-

коби тану за винени бутилки. Имахме си стадо от дребни черни прасета, които скитаха наоколо, имахме и няколко дузини кози, които ни даваха мяко и сирене. Гледахме и кошки, затова никога не ни липсвала яйца за омлет. Имахме също мулета, с които пренасяхме корковата кора от стръмните хълмове. Имахме и коне. В онези дни всеки имаше коне или мулета. Научих се да яздя малко след като проходих.

Отглеждахме обаче най-вече крави. Не мези симпатични червено-кафяви крави, които ми си виждал на село. Нашите бяха черни. Чисто черни, прекрасни и смели. Моят баща отглеждаше само черни бикове. За коридите. Трябва да сме имали петдесет или шейсет бика, ако броим и телетата. Бяха великолепни, най-хубавите в цяла Андалусия, казваше мамко. Като малко момче прекарвях часове до оградата. Просто ги гледах и се любувах на дивите им очи, на рогата, които изглеж-

даха страшни, на блестящата им козина. Харесваше ми, когато вдигаха глави и пръхтяха към мен, когато ровеха земята с конута и във въздуха се вдигаха огромни облаци прах и пръст. За мен те бяха най-благородните и най-великите същества на земята.

На моята възраст нямах никаква представа за какво ги отглеждам. Тях просто ги имаше, бяха си там и пасяха зад оградите на своите насища. Бяха част от пейзажа на моя живот. Не пушах за какво служат. Когато си на пет години, не задаваш подобни въпроси. Сред дъбовете в корковите гори се стрелкаха елени, глигани минаваха през шубраците и ровеха жъльди, високо в небето се рееха лешояди. Не пушах защо са там. Когато си на пет, животът изглежда простичък. Но след това дойде Пако, дойде войната, дойдоха и самолетите с бомбите и нищо вече не беше просто като преди... И никога повече нямаше да бъде.

* * *

През нощта, в която се роди Пако, имаше ужасна буря. Помня, че баща ми попита дали ме е страх от гръмотевиците и аз отговорих, че не, което не беше вярно. Тогава Мария каза, че ме е страх. Двамата с нея се обичахме много – аз нея и тя мене, но понякога се боричкахме като комета. Онази нощ излязох с тате в бурята заради Мария. За да ѝ докажа, че не ме е страх. Вървях през гвора след лълещия се фенер на тате, ногскачах при всяка гръмотевица и се молех светкавиците да не забележат мамковия фенер и да ни убият.

Най-после влязохме в обора. Кравата, която раждаше, беше легнала, а изпод опашката ѝ се показваха две малки бели крачета. Гледах как тате се наведе, хвана краката на телето, наклони се назад и го издърпа. Носеха се стонове, сумтене и пъшкане (и от двамата – и от тате, и от кравата), но кръв почти нямаше и всичко свърши много бързо. Телето излезе лесно на бял свят и сега лежеше на сламата – лъскаво, черно, все още мокро и изпускащо пара, и разтърсваше глава, за да се освободи от прилепналата мембрана.

– Биче – рече тате. – Имаме си едно хубаво малко биче!

Той коленичи до теленцето, повдигна главата му и внимателно мушна сламка в една-

та му ноздра, после в другата.

– Това ще му помогне да дишаш по-лесно.

В това време кравата се опума да се изправи на крака. Тамко бързо се дръпна встани, дръпна и мене. Тя се извърна към нас и замуча. Гледаше ни лошо и ни даваше да разберем, че изобщо не ѝ харесва да се навъртаме край телето ѝ. Но колкото и да се мъчеше, кравата не можеше да се изправи. Като че ли не ѝ достигаха сили. Тя отново и отново се опушаше и почти успяваше, но в последния момент краката ѝ се подгъваша и падаше. Накрая се отказа и остана да лежи на сламата. Дишаше тежко и изглеждаше объркана и изплашена.

Тате направи всичко, каквото можеше, за да ѝ помогне, но тя само извърна застрашително рога към него. Той крещеше, пляскаше с ръце, тупаше я по страните, извиваше онашката ѝ – правеше всичко, за да я подплаши и да я вдигне на крака. Но нищо не можа да я помръдне от мястото ѝ.

– Телето трябва да бозае, и то час по-скоро – обърна се към мене тате, – иначе няма да оживее. А то няма да може да бозае, докато майка му не се изправи.

Тогава и аз се присъединих към него – крещях на кравата да стане, плясках я с длан,

подскочах насам-натам, но тя не успя да се надигне. Лежеше просната на едната си страна, напълно изтощена от усилията.

– Не можем да направим нищо друго – каза с глух глас баща ми.

Той коленичи до кравата и издои малко мляко от вимето ѝ в една кофа. След това изля млякото в шише с бiberон, вдигна главата на телето и започна да кани мляко в гърлото му, докато то най-после засука. През цялото това време то се дърпаše, мятаše се и се бореше – с баща ми, с шишето, с млякото.

– Виж ти, имаме си голям юнак! – изсумтя мame. – Помогни ми, Антонито. Аз ще го държа да не мърда, а ти ще го храниш – и той ми подаде шишето.

Така аз започнах да храня теленцето. Говорех му тихо, докато му подавах шишето с биберона, и то неочеквано се успокои. Казах му, че е много хубаво, най-хубавото, че ще стане най-красивият бик в цяла Испания. Телето започна да суче и докато сучеше, очите му се взираха в моите очи, а моите очи не се отлепваха от неговите и тогава аз го обикнах завинаги. След малко вече не беше нужно ба-

ща ми да го държи. Казах, че теленцето трябва да се назова Пако, и татче се съгласи, защото Пако било хубаво име и освен това било много подходящо за такъв храбър бик.

Тогава обаче забелязах, че татче става все по-угрижен и все повече се притеснява за майката на Пако. Тя продължаваше да губи сили. И въпреки че татче направи всичко, каквото можеше, няколко часа по-късно тя издъхна.

В една и съща нощ за пръв път видях раждане и за пръв път видях смъртта.